

ספרות עברית וכללית

מרכיב 35% – אשכול אחד (סיפור קצר, רומאן ונובלה)

הוראות

א. משך הבחינה : שעה וארבעים וחמש דקות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון : סיפור קצר — 60 נקודות

פרק שני : רומאן ונובלה — 40 נקודות

סך הכול — 100 נקודות

שני הפרקים בבחינה הם **חובה**.

בפרק **הראשון** (סיפור קצר) יש לענות על שתיים מן השאלות (60 נקודות – 2*30).

בפרק **השני** (רומאן) יש לענות על שאלה אחת (40 נקודות).

ג. חומר עזר מותר בשימוש : רשימת יצירות.

ד. הוראות מיוחדות :

(1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם לענות עליה.

(2) לנבחנים אינטרניים : חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.

לנבחנים אקסטרניים ולנבחני משנה : תימסר רשימת יצירות.

(3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בכמה תשובות.

(4) יש לשים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

השאלות

פרק ראשון — סיפור קצר (60 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1-5.

שימו לב: בשאלות 1-3 אפשר לענות גם על פי הסיפור "חג מולד אחד" מאת טרומן קפוטה.

1. ענו על שלושת הסעיפים א-ג.

- א. נסחו בקצרה (3 – 5 שורות) את הנושא המרכזי של אחד מן הסיפורים הקצרים שלמדתם. (7 נקודות)
- ב. כיצד בא לידי ביטוי בסיפור הנושא שניסחתם בסעיף א' ? הסבירו והדגישו את דבריכם. (15 נקודות)
- ג. האם, לדעתכם, הנושא שכתבתם עליו בסעיפים א-ב רלוונטי גם לחייכם? הסבירו והדגישו את דבריכם. (8 נקודות)

2. ענו על שני הסעיפים א-ב.

- א. תארו את הסיום של אחד מן הסיפורים הקצרים שלמדתם. האם סיום זה היה צפוי? הסבירו והדגישו את דבריכם. בתשובתכם הסבירו גם אם סיום זה הוא סיום "פתוח" או סיום "סגור". (20 נקודות)
- ב. חברו סיום אחר (עד 7 שורות) לסיפור זה, והסבירו כיצד לדעתכם הסיפור מוביל לסיום שחברתם. (10 נקודות)

3. ענו על שני הסעיפים א-ב.

- א. תיאורי מקומות (מבנים, חדרים, סביבה נוף) הם אחד מן האמצעים לאפיון עקיף של דמויות ביצירות רבות. תארו את המקום או את המקומות שבהם מתרחשת העלילה של סיפור קצר שלמדתם ופריטים בולטים (חפצים, אביזרים) שנמצאים במקומות אלה, והסבירו את התרומה של המקומות והפריטים האלה לעיצוב הדמות המרכזית בסיפור זה. (20 נקודות)
- ב. הביאו מן הסיפור שכתבתם עליו בסעיף א אמצעי נוסף לאפיון הדמות המרכזית, והסבירו מה אפשר ללמוד עליה באמצעותו. (10 נקודות)

4. חג מולד אחד / טרומן קפוטה

מהו סוג המספר (כל יודע, גיבור, עַד) בסיפור "חג מולד אחד"? הסבירו והדגישו כיצד משפיע סוג המספר על אופן הצגת ההתרחשויות והדמויות.

לפניכם הקטע "כדורעף" מן הרומאן **הבית הכחול** מאת דנה חפץ*. בקטע זה יש שלושה חלקים ([1]–[3]). קראו אותם, וענו על השאלה שאחריהם.

[1]

האבא היה ספורטאי. חובב, כמובן.

חוגי הג'ודו לילדים במתנ"ס היו מקור פרנסתו (גם כשהתחיל להזדקן ולהשמין והתקשה בהדגמת הנפילות על המזרן, וליתר דיוק בקימה ממנו), אבל אהבתו הגדולה הייתה נתונה למשחק הכדורעף: השרירים הנמתחים לזינוק, דחיפת כפות הרגליים המזרימה גל מהשוקיים אל הירכיים דרך הטורסו [גב] הנוטה אל הכדור, הזרועות הנמתחות אל הכדור ומנחיתות אותו בעוצמה אל מעבר לרשת.

הוא לא נטה לדבר במונחים שכאלה, אבל לאמיתו של דבר יצא ליבו אל המעוף באוויר, ואל הכדור ששימש עילה [סיבה] ומצפן למעוף; וזאת למרות ידיעת הכניעה החוזרת ונשנית, ההכרחית, לגרביטציה.

[2]

האבא היה משוכנע שגם הילד יאהב כדורעף. בעיני רוחו ראה את שניהם, אב ובן, מזנקים כאיש אחד אל הרשת ומביסים כל קבוצה יריבה, ובעיקר: טופחים אחר כך זה על כתפו של זה והולכים יחד להוריד בירות באיזה מקום של בנים.

אבל הילד אכזב. למרות כל התלהבותו ומאמציו של האבא לא מצא הילד שום עניין במשחקי כדור, שנראו לו אלימים ורועשים וכרוכים בהתחככות לא נעימה בגופיהם המזיעים של גברים אחרים. הוא היה מצטרף בעל כורחו, משתמט אל קצות המגרש, ובעיניו תחינה אילמת ללכת כבר. לך, אמר לבסוף האבא, לך.

[3]

הילד הלך ולא חזר למגרש.

רק כשהיה בנו שלו בן שלוש עשרה וייכבש למשחק, בעקבות מאמן כריזמטי שיגיע לבית הספר ויסחף אחריו את כל הבנים לנבחרת שתעפיל עד לגביע המדינה, יחזור הילד אל מגרש כדורעף, וליתר דיוק: לטריבונה שממנה ישקיף על המשחקים. וכשיראה את בנו מתרומם גבוה באוויר ומנחית בעונג גלוי את הכדור הלבן אל עברה השני של הרשת, תהבהב לרגע תמונת אביו המזנק להנחתה.

תארו את מערכת היחסים בין האב לבנו על פי חלק [2] בקטע זה.

מה מוסיף חלק [3] בקטע זה להבנת היחסים המורכבים בין אבות לבנים? הסבירו והדגמו את דבריכם.

* דנה חפץ – פילוסופית, סופרת ועורכת. בין ספריה: **דולפינים בקרית גת; במדבר דברים**. זכתה בפרס איגוד הסופרים, פרס שרת התרבות לספר ביכורים ומלגת "פרדס" לסופרים מטעם הספרייה הלאומית. הקטע "כדורעף" לקוח מספרה **הבית הכחול**, 2023, הוצאת פרדס, עמ' 22–23.

פרק שני — רומאן ונובלה

(40 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 6 - 9.

שימו לב: בשאלות 6 - 8 אפשר לענות גם על פי הרומאן "1984" מאת ג'ורג' אורוול.

6. פעמים רבות רומאנים ונובלות שנכתבו במקומות שונים ובתקופות רחוקות מתקופתנו, עוסקים בנושאים ובערכים אוניברסליים שרלוונטיים גם לימינו.

האם לדעתכם הרומאן או הנובלה שלמדתם רלוונטיים גם לימינו? הסבירו והדגימו את דבריכם. בתשובתכם הסבירו אילו נושאים וערכים רלוונטיים לימינו אנ אם אינם רלוונטיים, הסבירו מדוע לדעתכם.

7. אירועים שונים ברומאן ונובלה מהווים חוויה מכוננת בחיי הגיבור.

בחרו בשלושה מן האירועים ברומאן או בנובלה (שם היצירה), וציינו באיזה שלב בעלילת הרומאן הן מתרחשות.

הסבירו אם לדעתכם אירועים אלה הם חוויות מכוננות בחיי הגיבור. הדגימו את דבריכם.

8. הציגו בעיה מרכזית (בעיה מוסרית, דתית, חברתית, לאומית וכיו"ב) הבאה לידי ביטוי ברומאן או בנובלה שלמדתם, והסבירו כיצד בעיה זו מוצגת (למשל באמצעות הדמויות, התפתחות העלילה אן מוטיבים מרכזיים). הדגימו את דבריכם.

9. 1984 / ג'ורג' אורוול

הפילוסוף ז'אן ז'אק רוסו כתב כי "יש להעדיף חירות מסוכנת על עבדות שלווה" האם לדעתך ווינסטון סמית, גיבור הרומאן "1984", נוהג על פי תפיסה זו? הסבירו והדגימו את דבריכם.